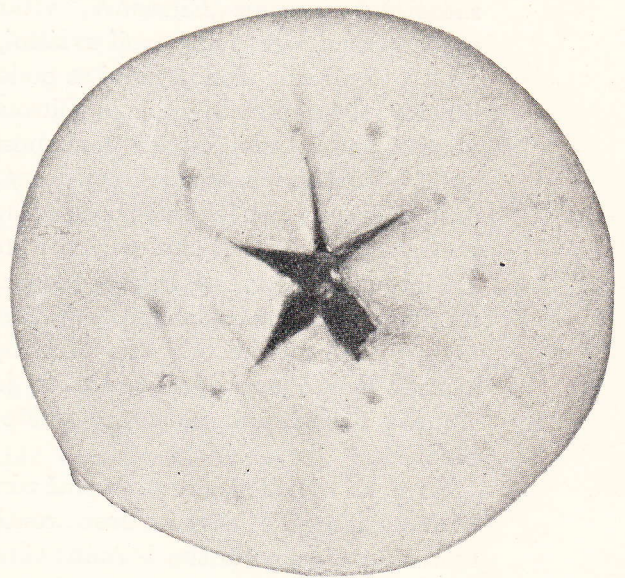
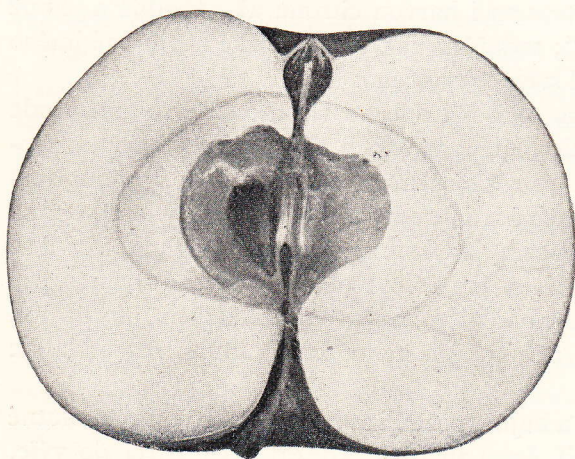
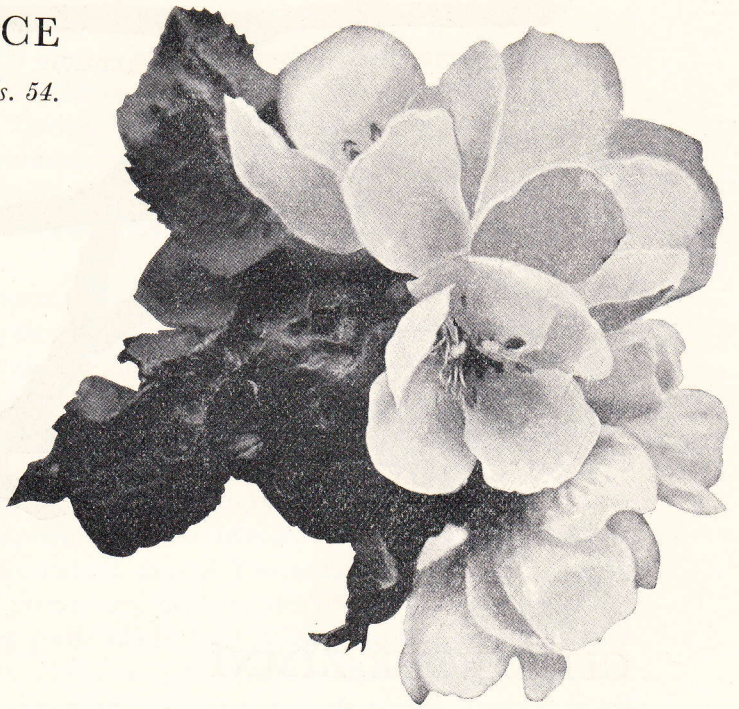

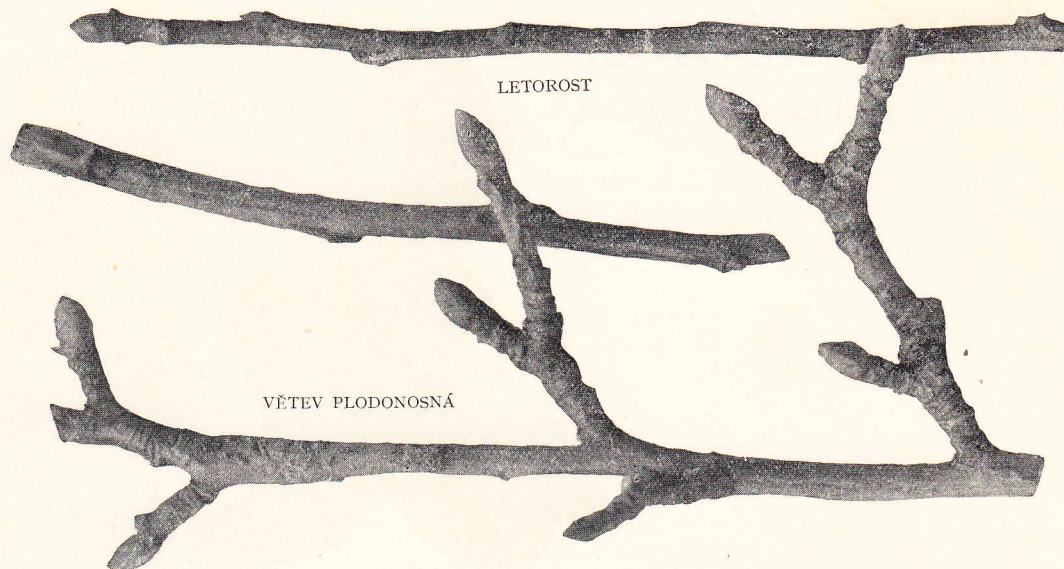
Jan Říha ČESKÉ OVOCE

JABLKA

Čís. 54.

CITRONOVÉ ZIMNÍ - *Winter-Citronenapfel* - *Citron d'Hiver*

CITRONOVÉ ZIMNÍ

Původ Citronového jablka nebude objasněn asi nikdy. Francouzští autoři píší, že se pěstovalo již v roce 1628 v Orléansu ve školkách Lectierových a že je Claude St. Etienne popsal v roce 1670 ve svém spise „Nouvelle instruction pour connaître les bons fruits“. Naproti tomu vlastní si je i autoři němečtí, tvrdíce, že pochází z Porýnska neb Württemberska. Herman Knoop je popsal ve svém díle „Pomologie du Hollandais“ teprve v r. 1776. V Německu jest velmi rozšířeno, u nás jen jednotlivě, zato všude, zvláště v zahradách venkovských a v sadech velkostatků u dvorů. Jména však nezná nikdo, a řekneme-li našemu sadaři, že se jmenuje „Citronové“, vrtí nedůvěřivě hlavou. Nelze se také diviti. Jablko toto má své jméno jen podle svojí zvláštní, citronové podobné šťávy, kdežto naopak máme jablko (Královna Žofie), které se podobá tvarem i barvou citronu až nápadně a jemuž lid říká také a to zcela právem „Citronové“; sadařům pak nelze nějaké nevhodné jméno vnutiti, jako v tomto případě, ti neupustí od svého obvyklého.

Jeho hodnota jest sice jen podřízená, zato však má dobrou vlastnost, že se daří všude dosti dobře, i v půdách hubenějších a sušších, nejlépe v těžších, dostatečně vlhkých a propustných, na místech chráněných i otevřených, položených také i vysoko v podhořích. Hodí se vůbec všude, jen ne do malých, domácích zahrad, tam patří odrůdy lepší, též ne na silnice, roste příliš do šířky a překáží provozu, podél silnic vhodno jen tehdy, sází-li se až za příkop sousedícího pole. Měly by se sázeti jen polovysoké neb vysoké stromy, pro zákrsky máme lepší odrůdy, kdo by je však hodlal přesto pěstovati krskem, nechť volí stromky šlechtěné na jánčatech a řeže jen nejnutenější, neboť každý hlubší řez oddaluje plodnost.

Stromky ve školkách rostou úplně zdravě a bujně, později se hojně rozvětvují v mohutné koruny, postranní větve se široce rozkládají, často zmateně, kdežto střední trčí do výše, tvoříce vysokou a širokou korunu; větve pak obrůstají velmi hojně plodonosnými větévkami. Zůstávají až do pozdního věku úplně svěží a při zdravém vzrůstu, netrpí rakovinou, leda na mokrých a studených místech, ani plísni, takže listí i plody jsou vždy úplně čisté. Roditi začínají v pátém až šestém roce a plodí pak obvyčně každý druhý rok velice hojně, mezitím odpočívají.

Letorosty narůstají dlouhé a štíhlé, ke koncům málo slábnou, pod oky se mírně kříví a pokrývá je po větším díle černavě šedá plst; po otření se dosti lesknou, mají barvu tmavohnědou, na slunečné straně až fialově hnědou a řídký, stříbřitý závoj je z většího dílu pokrývá, zvláště na jedné straně. Hrubé, žlutavé, vyvstálé tečky se řídce rozptylují. Oka jdou hustě za sebou, jsou velká, jako zaokrouhlená, přiléhají, šedá plst je kryje a jsou na patkách jako oka vysokých, hned pod oky prohnutých a širokých, s třemi mírnými žebérky. Květních pupat se vyvinuje mnoho, jsou dlouhá, kuželovitá, tupě zakončena a kryje je šedá plst. (Viz obraz.)

Dostí velké listy, tmavě zelené a vespod vlnaté bývají dlouhé asi 90 mm a široké 75 mm, tvar mají téměř okrouhlý a kratičké jako nastavené špičky, kraje nestejně, často dvojmo ostře pilovitě zoubkované a řapíky dlouhé asi 20 mm, s malými, kopinatými palisty; jedna strana bývá vyvinuta na úkor druhé o něco mohutněji. Na plodonosných větévkách bývají užší, o hodně delší, mají tvar eliptický, kraje dílem tupěji, dílem stejně ostře pilovitě zoubkované a delší bezpalisté řapíky.

Stromy vykvétají třetí až čtvrtý den jabloňového květu, kvetou vždy velice hojně, a narůžovělá poupata dodávají jim v rozpuku krásného narůžovělého vzhledu. Jednotlivé květy, široké asi 50 mm, bílé, z polovice růžově stíněné jsou sestaveny z vejčitých plátků dotýkajících se sotva vzájemně. Vůči jarním nepohodám jsou otužilé a nezmrzají příliš.

Přiložený barevný obraz, zhotovený podle plodů s vysokých stromů v okolí Chlumce n. Cidl., znázorňuje průměrnou velikost plodů za velké úrody, ve váze 150—160 g. Bývají zpravidla o něco větší, těžké až 190—200 g, mezitím arcit i plody menší. Tvarem se liší poněkud od sebe, většina plodů bývá zploštělá a poměr výšky k šířce se jeví asi jako 57 × 74, ostatní bývají o něco vyšší, k temeni zúženější, v poměru asi 65 × 74. Jedna strana bývá vždy nižší.

Kalíšky mívají zavřené, také i pootevřené, u spodu zelenavé, špičky pak suché, chloupkované a složené z ústů dosti dlouhých, které se k sobě tísni u spodu, proti sobě se kloní, pak se vztyčují, mají špičky ven převísle a vězí v jamkách menších, mělkých, drobně a zcela mírně žebérkatých, žeběrka mírně hrbolí kraje jamek, táhnou se zcela ploše přes celý plod a sotva znatelně porušují jeho kulatost.

Dřevnaté, zelené a přihnědlé stopky bývají asi tak dlouhé, že úrovně jamek buď právě dosahují, u plodů menších je přesahují o 3—8 mm; jamky bývají hluboké, zcela jemně porozavělé, rez se rozptyluje krátce a zcela jemně paprskovitě kolem.

Slupku mají hladkou a lesklou, mnohdy i poněkud kluzkou, barvy žlutě zelené, později jasně zežloutnou, slunečná strana bývá jasně, přece však mdle začervenalá; mnohé bývají zardělé od stopky často až do polovice a k temeni čistě žluté, jiné mají sotva patrné líčko. Jemné, šedé, žlutavé tečky se rozptylují dosti hojně, jsou žlutavě ovroubeny a tím v červené barvě nápadné.

Bělavě žlutavá dužnina, hrubší, dosti štavnatá, zprvu chruplavá, pozdě v zimě měkčí, má chuť nasládlé ostřeji navinulou, bezkořenou a k snědku z nouze dosti dobrou. Více pěkné než dobré.

Podkališní nálevkovitá rourka bývá zcela krátká, od ní se táhnou zelenavě žlutavá vlákna obklopující jaderník. Ten má osu zcela úzce dutou, do které se pootvírají uzounce těsná, po stěnách jemně natrhaná pouzdra. Každé pouzdro chová jedno, zřídka dvě velká jádra, dlouhá a světlá.

Češe se v první polovici října a podržuje svoji obcerstvující šťávu, aniž vadlo, pozdě do léta; pro vzácnou tuto vlastnost jest v obchodě velmi oblíbeno a snáší dopravu bez úzkostlivého balení velmi dobře. Pozdě na jaře se prodává velmi dobře a láká kupce skvělou barvou.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji se chová pod jménem Citronové zimní čís. 104.

Popisy lze nalézt: Thomayer „České Ovoce“ čís. 5, Jablko Citronové zimní, „Moravské Ovoce“ čís. 37 též tak, „Handbuch der Obstkunde“ čís. 80, Winter-Citronenapfel, Engelbrecht „Deutschlands Apfelsorten“ čís. 681 též tak, Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 112, Citron d'Hiver.

Z vedlejších jmen jsou známa: Cytrynowka zimowa, Fucigena citrina, Calleville du Roi, König's Reinette, Reinette Citron, R. Dorée, R. du Roi, Royale, Zitronenapfel.

CITRONOVÉ ZIMNÍ – *Winter-Citronenapfel.* – *Citron d'Hiver.*